

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

4. mai 2023*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/7/EL – Hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul – Artikkel 6 – Minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulude hüvitamiseks – Hilinenud maksmine kehtvuslepingute puhul – Kindlasummaline hüvitis iga hilinenud makse eest – Kohustus tagada liidu õiguse täiemahuline toime – Liidu õigusega kooskõlas tõlgendamise kohustus – Riigisisese eraõiguse üldpõhimõtted

Kohtuasjas C-78/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vrchní soud v Praze (Praha kõrgem kohus, Tšehhi Vabariik) 24. jaanuari 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. veebruaril 2022, menetluses

ALD Automotive s.r. o.

versus

DY, kes tegutseb GEDEM-STAV a.s-i pankrotihaldurina,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president M. Safjan ning kohtunikud N. Piçarra (ettekandja) ja N. Jääskinen,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- ALD Automotive s.r. o., esindaja: *advokát* J. Melkus,
- Tšehhi valitsus, esindajad: A. Edelmannová, M. Smolek ja J. Vlácil,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Gattinara ja P. Ondrůšek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: tšehhi.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT 2011, L 48, lk 1) artikli 6 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ALD Automotive s.r. o. (edaspidi „ALD“) ja DY, kes tegutseb võlgnikust äriühingu GEDEM-STAV a.s. (edaspidi „GEDEM“) pankrotihaldurina, ning mille ese on kindlasummalise hüvitise nõue sissenõudmiskulude eest, mis on tekkinud ALD-le tema ja GEDEMi vahel sõlmitud viie kestvuslepinguga seotud maksete hilinemise tõttu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2011/7 põhjendustes 3 ja 19 on märgitud:

„(3) Sageli toimub ettevõtjatevaheliste või ettevõtjate ja riigiasutuste vaheliste äritehingute puhul maksmine hiljem kui lepingus sätestatud või üldiste äritingimustega ette nähtud. Kuigi kaubad on tarnitud või teenused osutatud, tasutakse suur hulk vastavaid arveid määratud tähtpäevast palju hiljem. Hilinenud maksmine avaldab negatiivset mõju likviidsusele ja raskendab ettevõtjate finantsjuhtimist. See mõjutab ka ettevõtjate konkurentsivõimet ja kasumlikkust, sest võlausaldaja peab hilinenud maksmise tõttu otsima rahalisi vahendeid väljastpoolt. [...]

[...]

(19) Võlausaldajad peavad saama hilinenud maksimisest tulenevate sissenõudmiskulude katmiseks õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilinenud maksimisega seotud sisekulude eest, mille suhtes tuleks käesolevas direktiivis sätestada kindel miinimumsumma, millele võib lisada viivise. Kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine. [...]“.
- 4 Direktiivi artikli 1 „Sisu ja reguleerimisala“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on võidelda hilinenud maksimisega äritehingute puhul, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, edendades seega ettevõtjate ja eelkõige [väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKEd“)] konkurentsivõimet.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest.“

5 Direktiivi artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „äritehingud“ – ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest;

[...]

4) „hilinenud maksmine“ – maksmine, mida ei ole tehtud lepingukohase või seadusjärgse maksetähtaja jooksul ning mis vastab artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 kehtestatud tingimustele;

[...]

8) „makstav summa“ – põhisumma, mis oleks pidanud olema makstud lepingukohase või seadusjärgse maksetähtaja jooksul, sealhulgas kohaldatavad maksud, tollimaksud, tasud või lõivud, mis on esitatud arvel või samaväärsel maksetaotlusel;

[...]“.

6 Direktiivi artikli 3 „Ettevõtjatevahelised tehingud“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjatevaheliste tehingute puhul on võlausaldajal õigus saada hilinenud maksmise korral viivist ilma vastavat meeldetuletust esitamata, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) võlausaldaja on täitnud oma lepingujärgsed ja õiguspärased kohustused ning

b) võlausaldaja ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav.“

7 Direktiivi 2011/7 artiklis 6 „Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 või 4 kohaselt tuleb äritehingute puhul maksta viivist, on võlausaldajal õigus võlgnikult sisse nõuda minimaalne kindel summa 40 eurot.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 nimetatud kindel summa kuulub maksmisele ilma vastava meeldetuletuseta ja see on ette nähtud võlausaldajale tekkivate sissenõudmiskulude hüvitamiseks.

3. Võlausaldajal on õigus nõuda võlgnikult lisaks lõikes 1 osutatud kindlale summale kõnealust kindlat summat ületavate ja võlgniku hilinenud maksmisest tulenevate mis tahes sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist. See võib hõlmata kulusid, mis on muu hulgas tekkinud seoses juristi või inkassofirma poole pöördumisega.“

8 Direktiivi 2011/7 artikli 7 „Ebaõiglased lepingutingimused ja tavad“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid sätestavad, et kui lepingutingimus või tava, mis on seotud maksetähtpäeva või -tähtajaga, viivisemääruga või sissenõudmiskulude hüvitamisega, on võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane, siis see kas ei ole jõustatav või annab alust kahjuhüvitise nõudmiseks.

Et otsustada, kas lepingutingimus või tava on võlausaldaja suhtes esimese lõigu tähenduses äärmiselt ebaõiglane, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, kaasa arvatud:

[...]

c) seda, kas võlgnikul on objektiivseid põhjuseid kalduda kõrvale [...] artikli 6 lõikes 1 osutatud kindlast summast.

[...]“.

Tšehhi õigus

- 9 Seaduse nr 89/2012, millega kehtestatakse tsiviilseadustik (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), § 2 lõikes 3 on sätestatud:

„Õigusnormi tõlgendamine ja kohaldamine ei tohi viia vastuoluni hea tavaga ega tuua kaasa julmust ega ebaõiglust, mis läheks vastuollu tavalise inimese südametunnistusega.“

- 10 Valitsuse määruse nr 351/2013, millega määratakse kindlaks viivisemäär ja võla sissenõudmiskulud, kehtestatakse likvideerija ja juriidilise isiku juhtorganisse kohtu poolt määratud liikmete tasu ning täpsustatakse teatud küsimusi seoses tsiviil- ja kaubandusasu puudutavate ametlike teadaannetega ning juriidiliste ja füüsiliste isikute, fondide ning kinnisasjade omanike kohta teavet sisaldavate avalike registritega (nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích) (edaspidi „määrus nr 351/2013“), §-s 3 on sätestatud:

„Ettevõtjate vastastikuste kohustuste korral või juhul, kui ettevõtja ja avalik-õigusliku hankija vahelise vastastikuse kohustuse sisu on vastavalt hanke-eeskirjadele kaubatarne või teenuse osutamine avalik-õiguslikule hankijale tasu eest, on iga nõude sissenõudmiskulude miinimumsumma 1200 [Tšehhi krooni (CZK) (ligikaudu 50 eurot)].“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Tšehhi õiguse alusel asutatud äriühingud ALD ja GEDEM sõlmisid viis vallasasja rendilepingut (edaspidi „põhikohtuasjas kõne all olevad lepingud“). Nende lepingute suhtes kohaldatavate üldtingimuste kohaselt oli ALD kohustatud esitama GEDEMi eraldi arved lepingute alusel osutatud teenuste eest makstavate summade kohta. GEDEM pidi need summad tasuma arvetel märgitud tähtjaks.
- 12 GEDEM jättis määratud tähtjaks tasumata põhikohtuasjas kõne all olevatest lepingutest tulenevad 25 makstavat summat, mis olid kokku 206 799,13 krooni (ligikaudu 8750 eurot) ajavahe- miku eest 27. aprillist 2016 kuni 30. septembrini 2016.
- 13 Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (Hradci Králové maakonnakohus – Pardubicíchi kohtumaja, Tšehhi Vabariik) tuvastas 12. aprilli 2017. aasta kohtumäärusega GEDEMi maksejõuetuse ning kuulutas välja tema pankroti ja määras tema pankrotihalduriks DYi.

- 14 ALD nõudis pankrotimenetluse raames oma nõude tasumist koos viivisega ning sissenõudmiskuludena 1200 krooni suuruse kindla summa maksmist kõigi põhikohtuasjas kõne all olevast viiest lepingust tuleneva 25 summa eest ehk kokku 30 000 krooni (ligikaudu 1250 eurot) määruse nr 351/2013 § 3 alusel.
- 15 Pärast seda, kui DY oli esitanud selle kindla summa tasumisele vastuväite, esitas ALD kaebuse Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicíchile (Hradci Králové maakonnakohus – Pardubicíchi kohtumaja), paludes tuvastada, et tal on õigus nõuda viie lepingu alusel makstava 25 summa sissenõudmiskulude eest kindlasummalist hüvitist.
- 16 Nimetatud kohus rahuldab 28. mai 2018. aasta otsusega ALD nõude osaliselt, määrates talle neist viiest lepingust iga lepingu puhul kindlasummalise hüvitise 1200 krooni sissenõudmiskulude eest, st kokku 6000 krooni (ligikaudu 250 eurot), ning jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata.
- 17 ALD esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Vrchní soud v Prazele (Praha kõrgem kohus, Tšehhi Vabariik), kes jättis nimetatud kohtuotsuse muutmata. Kohus leidis, et käesoleval juhul tuleb sissenõudmiskulude kindlasummalist hüvitist maksta viiest lepingust igaühe eest vaid üks kord, sõltumata tähtjaks tasumata maksete arvust.
- 18 ALD esitas nende kohtuotsuste peale kaebuse Ústavní soudile (konstitutsioonikohus, Tšehhi Vabariik), kes tühistas 24. novembri 2020. aasta kohtuotsusega Vrchní soud v Praze (Praha kõrgem kohus) kohtuotsuse ja saatis kohtuasja talle tagasi, jättes ülejäänud osas kaebuse rahuldamata. Ústavní soud (konstitutsioonikohus) leidis, et kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei analüüsinud vajadust esitada Euroopa Kohtule ETLT artikli 267 alusel eelotsuse küsimus, kuigi ALD oli viidanud vajadusele tõlgendada riigisiseseid õigusnorme kooskõlas liidu õigusega, siis on eelotsusetaotluse esitanud kohus rikkunud selle äriühingu õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on tagatud Tšehhi põhiseadusega.
- 19 Kuivõrd kõnealused lepingud hõlmavad järjestikuste maksete tasumist, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2011/7 eesmärgi saavutamiseks peab võlausaldaja saama selle direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud kindla summa iga hilinenud makse eest lepingu täitmisel, sealhulgas juhul, kui tähtjaks tasumata maksed puudutavad väikesi summasid või isegi sellest kindlast summast väiksemaid summasid, või piisab sellest, kui võlausaldaja saab ainult ühe kindla summa kõigi hilinenud maksete eest lepingu täitmisel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud ka küsimus, kas liikmesriigi kohtul on võimalik jätta esimesel tõlgendusel põhinev nõue rahuldamata juhul, kui see nõue on „vastuolus hea tavaga ([seaduse nr 89/2012] § 2 lõige 3)“.
- 20 Neil asjaoludel otsustas Vrchní soud v Praze (Praha kõrgem kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - „1. Millised kriteeriumid peavad olema täidetud, et nõuda – korduvaid või kestvaid teenuseid käsitlevate lepingute korral – 40 euro suurust minimaalset kindlasummalist hüvitist, mida on nimetatud [direktiivi 2011/7] artikli 6 lõikes 1?
 2. Kas liikmesriikide kohtud võivad eraõiguse üldpõhimõtete järgi keelduda rahuldamast direktiivi [2011/7] artikli 6 lõike 1 alusel esitatud nõuet?
 3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis millistel tingimustel võivad liikmesriikide kohtud keelduda määramast direktiivi [2011/7] artikli 6 lõikes 1 nimetatud hüvitist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 21 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes direktiivi artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised maksed, millest igaüks tuleb teha kindlaksmääratud tähtaja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuta artikli 6 lõikes 1 ette nähtud minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinenud makse eest või tuleb see kindel summa tasuta ühe lepingu täitmise raames üks kord, sõltumata tähtjaks tasumata maksete arvust.
- 22 Esimesena olgu meenutatud, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et kui direktiivi artikli 2 punkti 1 tähenduses äritehingute puhul tuleb hilinenud maksmise tõttu tasuta viivist, on võlausaldajal õigus nõuda võlgnikult minimaalselt 40 euro suuruse kindla summa tasumist. Lisaks kohustab artikli 6 lõige 2 liikmesriike tagama, et minimaalne kindel summa kuulub tasumisele automaatselt, isegi kui võlgnikule ei ole meeldetuletust esitatud, ning selle summa eesmärk on hüvitada võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulud. Lõpuks annab artikli 6 lõige 3 võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult lisaks minimaalsele kindlale summale suurusega 40 eurot mõistlikku hüvitist kõigi muude sissenõudmiskulude eest, mis ületavad nimetatud kindlat summat ja mis on tekkinud võlgniku hilinenud maksmise tõttu.
- 23 Mõiste „hilinenud maksmine“, mis annab võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult mitte üksnes seadusjärgset viivist direktiivi 2011/7 artikli 3 lõike 1 tähenduses, vaid ka minimaalset kindlat summat suurusega 40 eurot selle direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses, on määratletud direktiivi artikli 2 punktis 4 kui mis tahes maksed, mida ei ole tehtud lepingus või seaduses ette nähtud aja jooksul. Kuna aga sama direktiivi kohaldatakse vastavalt selle artikli 1 lõikele 2 „kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest“, hõlmab kõnealune mõiste „hilinenud maksmine“ igat äritehingut eraldi (1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 24 Teisena on direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 1 määratletud minimaalse kindla summa suurusega 40 eurot sissenõutavuse tingimused, viidates ettevõtjatevaheliste äritehingute puhul selle direktiivi artiklile 3. Artikli 3 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et selliste äritehingute puhul on võlausaldajal, kes on täitnud oma kohustused ja kes ei ole saanud tasumisele kuuluvat summat tähtjaks, õigus nõuda viivist hilinenud maksmise eest, ilma et selleks oleks vaja esitada meeldetuletust, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav (1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Sellest järeldub, et sarnaselt õigusega saada hilinenud maksmise eest viivist, mis on ette nähtud direktiivi 2011/7 artikli 3 lõikes 1, on ka õigus saada minimaalne kindel summa, mis on ette nähtud direktiivi artikli 6 lõikes 1 ja mis samuti tekib „hilinenud maksmise“ tõttu direktiivi artikli 2 punkti 4 tähenduses, seotud eraldi käsitletavate „äritehingutega“. See viivis nagu ka see kindel summa muutub sissenõutavaks automaatselt sama direktiivi artikli 3 lõigetes 3–5 ette nähtud maksetähtaja möödumisel, eeldusel et täidetud on selle artikli lõikes 1 sätestatud tingimused (vt selle kohta 1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 26 Direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikeid 1 ja 2 tuleb seega tõlgendada nii, et minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot kui hüvitis sissenõudmiskulude eest kuulub tasumisele võlausaldajale, kes on täitnud oma kohustused iga sellise makse puhul, mis ei ole tasutud tähtajaks tasuna äritehingu eest, mida kinnitab arve või samaväärne nõue võlgnevus tasuda, sealhulgas juhul, kui ühe ja sama lepingu täitmiseks tehtud mitu perioodilist makset on hilineanud, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei vastuta selliste hilinemiste eest (1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punktid 24–26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Kolmandana kinnitab direktiivi 2011/7 artikli 6 niisugust tõlgendust direktiivi eesmärk. Direktiivi artikli 1 lõikest 1 koostoimes direktiivi põhjendusega 3 tuleneb nimelt, et selle direktiivi eesmärk ei ole mitte ainult takistada hilineanud maksmist, vältides seda, et hilinemine oleks sellises olukorras väikese või puuduva viivise tõttu võlgniku jaoks rahaliselt ahvatlev, vaid ka tõhusalt kaitsta võlausaldajat sellise hilinemise eest, tagades, et tema kantud sissenõudmiskulud hüvitatakse võimalikult täies ulatuses. Sellega seoses on kõnealuse direktiivi põhjenduses 19 esiteks märgitud, et sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilineanud maksmisega seotud sisekulude eest, ning teiseks, et kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine (1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Olukord, kus ühe ja sama lepingu alusel viivitab võlgnik mitu korda perioodiliste maksetega, ei saa seega kaasa tuua minimaalse kindla summa vähendamist, mida tuleb iga hilineanud maksmise korral tasuda sissenõudmiskulude hüvitamiseks. Selline vähendamine võtaks soovitava toime direktiivi 2011/7 artiklilt 6, mille eesmärk ei ole – nagu on toonitatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis – mitte ainult vältida hilineanud maksmist, vaid nende summadega ka hüvitada „võlausaldajale tekkiva[d] sissenõudmiskulud“, kusjuures kõnealused kulud tavatsevad suureneada proportsionaalselt nende maksete ja summade hulgaga, mida võlgnik ei maksa tähtajaks. Lisaks tähendaks selline vähendamine, et võlgnikule tehakse erand direktiivi artikli 6 lõikest 1, mis vabastaks ta ühest osast finantskoormusest, mis tuleneb tema kohustusest tasuda iga tähtajaks tasumata jäetud arve eest 40 euro suurune kindel summa, ilma et sellise erandi tegemiseks oleks ühtegi „objektiivset põhjust“ direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punkti c tähenduses (vt selle kohta 1. detsembri 2022. aasta kohtuotsus DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Tšehhi valitsus väidab oma kirjalikes seisukohtades siiski, et mitme kindla summa liitmine võlausaldaja poolt, kui mitu ühest ja samast lepingust tulenevat perioodilist makset on hilineanud, on vastuolus direktiivi 2011/7 artikli 6 lõike 3 eesmärgiga, milleks on pakkuda võlausaldajale tegelikult tekkinud kulude eest õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Tšehhi valitsuse sõnul tähendaks niisugune liitmine seda, et võlausaldajale antakse ühest ja samast lepingust tuleneva mitme võlgnevuse ühelt võlgnikult sissenõudmisega seotud üldkulude eest kindlasummaline hüvitis, mis ületab sissenõudmisega seotud tegelikke haldus- ja sisekulusid. Nimetatud sättes ette nähtud kindlasummalise hüvitise eesmärk on aga kajastada võlausaldaja tegelikke kulusid ning see ei ole karistusmeede.
- 30 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 3 ette nähtud õigus nõuda „kindlat summat ületavate ja võlgniku hilineanud maksmisest tulenevate mis tahes sissenõudmiskulude“ „mõistlikku“ hüvitamist puudutab ükskõik milliseid sissenõudmiskulusid, mis ületavad 40 euro suurust miinimumsummat, millele võlausaldajal on selle direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel automaatselt õigus, kui eeskätt direktiivi artikli 3 kohaselt tuleb hilineanud maksmise tõttu tasuda viivist äritehinguga seoses. Niisugune hüvitis ei hõlma seega nende kulude seda osa,

mida katab juba minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot, ega kulusid, mis näivad juhtumi kõiki asjaolusid arvestades ülemäärased (20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 39).

- 31 Järelikult ei ole direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikele 3 tuginedes võimalik piirata võlausaldaja õigust saada direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud kindel summa. Siiski on eelmises punktis kirjeldatud piirides võimalik arvesse võtta eelkõige asjaolu, et tasu äritehingute eest, mida kõnealune võlgnik ei maksnud tähtajaks, tõi endaga kaasa üheainsa võlanõude, selleks et hinnata, kas hüvitis võlgniku hilinenud maksmise tõttu tekkinud muude sissenõudmiskulude eest on mõistlik (20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 40).
- 32 Eeltoodud arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes direktiivi artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised maksed, millest igaüks tuleb teha kindlaksmääratud tähtaja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda artikli 6 lõikes 1 ette nähtud minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinenud makse eest.

Teine küsimus

- 33 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes selle artikli lõikega 3 ja direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punktiga c tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui riigisisese eraõiguse üldpõhimõtete alusel keeldub liikmesriigi kohus esimesena nimetatud sättes ette nähtud kindlasummalise hüvitise määramisest või vähendab seda, kui hilinenud maksed ühe lepingu raames puudutavad eelkõige väikesi summasid või isegi sellest kindlast summast väiksemaid summasid.

Vastuvõetavus

- 34 Euroopa Komisjon kahtleb teise küsimuse vastuvõetavuses, sest see on hüpoteetiline. Põhikohtuasjas on põhinõude kogusumma nimelt palju suurem kui kindlasummalise hüvitise kogusumma, mida nõutakse vastavalt määruse nr 351/2013 §-le 3, millega on võetud riigisisesse õigusesse üle direktiivi 2011/7 artikli 6 lõige 1.
- 35 Seoses sellega olgu meenutatud, et ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames on üksnes asja menetleval ja selles tehtava lahendi eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (8. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Google (väidetavalt ebaõigele sisule suunava lingi eemaldamine), C-460/20, EU:C:2022:962, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Euroopa Kohus võib keelduda riigisisese kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (8. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Google (väidetavalt ebaõigele sisule suunava lingi eemaldamine), C-460/20, EU:C:2022:962, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 37 Kahtlemata on käesoleval juhul, nagu komisjon märgib, põhinõude kogusumma suurem kui nõutud kindlasummalise hüvitise kogusumma. Sellest ei järeldu siiski, et esitatud küsimus oleks hüpoteetiline. Kuna eelotsusetaotluses ei ole selle kohta sõnaselget viidet, siis ei saa nimelt välistada, et põhikohtuasjas kõne all olevast 25 maksest, mis ei ole tähtjaks tasutud, on mõne makse summa väike või isegi selle määruse §-s 3 vastavalt direktiivi artikli 6 lõikele 1 ette nähtud kindlast summast väiksem.
- 38 Järelikult tuleb seda küsimust analüüsida sisuliselt.

Sisulised küsimused

- 39 Kõigepealt olgu meenutatud, et kõigi liidu õigusnormide tõhususe tagamiseks paneb liidu õiguse esimuse põhimõte eelkõige liikmesriikide kohtutele kohustuse tõlgendada riigisisest õigust võimalikult suures ulatuses kooskõlas liidu õigusega (13. novembri 1990. aasta kohtuotsus Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, punkt 8, ja 18. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33, punkt 26).
- 40 Täpsemalt peab liikmesriigi kohus, kes menetleb – nagu käesoleval juhul – üksnes eraõiguslikke isikuid puudutavat kohtuasja ja kohaldab direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseseid õigusnorme, lähtuma nende tõlgendamisel direktiivi sõnastusest ja eesmärgist, et saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus, ilma et see piiraks teatavate piirangute, sealhulgas riigisisese õiguse *contra legem* tõlgendamise keelu kohaldamist (vt selle kohta 18. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33, punktid 27 ja 28 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Kuigi käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohus viidanud riigisisese eraõiguse üldpõhimõtetele, sealhulgas põhimõttele, mis keelab tõlgendada ja kohaldada õigusnormi viisil, mis on vastuolus hea tavaga, ei ole ta siiski märkinud, et need põhimõtted takistavad tal tõlgendada kohaldatavaid riigisiseseid õigusnorme kooskõlas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikega 1 koostoimes selle artikli lõikega 3 ja direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punktiga c.
- 42 Neil asjaoludel võimaldaks seisukoht, et liikmesriigi kohus võib keelduda direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud kindlasummalise hüvitise määramisest või seda vähendada, tal kõrvale kalduda oma kohustusest tagada selle sätte täiemahuline toime, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsuses BFF Finance Iberia (C-585/20, EU:C:2022:806) ja 1. detsembri 2022. aasta kohtuotsuses DOMUS-Software (C-370/21, EU:C:2022:947).
- 43 Eeltoodud põhjendusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes selle artikli lõikega 3 ja direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punktiga c tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui riigisisese eraõiguse üldpõhimõtete alusel keeldub liikmesriigi kohus esimesena nimetatud sättes ette nähtud kindlasummalise hüvitise määramisest või vähendab seda, sealhulgas juhul, kui hilinevad maksed ühe lepingu raames puudutavad eelkõige väikesi summasid või isegi sellest kindlast summast väiksemaid summasid.

Kolmas küsimus

- 44 Arvestades teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul artikli 6 lõiget 1 koostoimes direktiivi artikliga 3**

tuleb tõlgendada nii, et

kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised maksed, millest igaüks tuleb teha kindlaksmääratud tähtaja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda artikli 6 lõikes 1 ette nähtud minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinevad makse eest.

- 2. Direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes selle artikli lõikega 3 ja direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punktiga c**

tuleb tõlgendada nii, et

sellega on vastuolus, kui riigisisese eraõiguse üldpõhimõtete alusel keeldub liikmesriigi kohus esimesena nimetatud sättes ette nähtud kindlasummalise hüvitise määramisest või vähendab seda, sealhulgas juhul, kui hilinevad maksed ühe lepingu raames puudutavad eelkõige väikesi summasid või isegi sellest kindlast summast väiksemaid summasid.

Allkirjad